

IVO JAKOVLJEVIĆ: *VELIKI RJEČNIK ŠIBENSKIH RIČI*

POP@POP, Šibenik, 2007.

Kiša pada kroz drško od motike

(Šibenska mudra izreka)

Šibenčanin i veliki zaljubljenik u svoj grad **Ivo Jakovljević** objavio je 2007. „*Veliki rječnik šibenskih riči, nadimaka, imena, prezimena, ronzanja, štracanja i šticigavanja*“ u dva dijela.

U prvom dijelu *Velikog rječnika* autor je sakupio preko 1300 različitih šibenskih riječi: oko 650 ih je složio po abecedi (Rječnik od A do Ž), a još 650 jednako lijepih riječi nalaze se u ovom rječniku i među šibenskim izrekama, šibenskim vrsima o životu, među regulama iz šibenskog bon-tona i među najpopularnijim šibenskim nadimcima unazad više od 350 godina, a njih je preko 320 u ovom rječniku. Da bi *Veliki rječnik* bio što sadržajnije, autor ga je „začinio“ i popisom najpoznatijih 270 šibenskih prezimena.

Kako je autor u Rječniku objašnjavao pojedine šibenske riječi? Gdje god je bilo moguće, on je jednu šibensku riječ tumačio drugom šibenskom riječju, a cijeli je Rječnik napisan na šibenskom dijalektu, izuzev nekih manjih izraza koji još nisu „prevedeni“ na šibenski govor. Autor nije riječi označavao naglaskom, jer je uvjerenja da će čitatelji dublje ulaziti u svaku riječ i sami joj pipati puls, ali i zato da ne bi nekom nametao svoje mišljenje.

Jakovljević je priloge iz prve knjige *Velikog rječnika* posložio ovim redom. Prvo je čitatelje uveo u metodologiju pisanja rječnika, zatim je sredio 1300 riječi po abecedi (Rječnik od A do Ž). Slijede šibenske mudre i nepametne izreke, a naveo ih je 65 najznačajnijih poput: *Fali mu pet za učinit šest; Ima noge ka duja špadi; Otega je papke; Manje, a slađe!; Čuvaj se bure i šibenske cure!* Pod šibenski bon-ton autor je zabilježio nekoliko pozdrava: *Adio van ga!, Evala! , Vrag odnija prišu!, Šta si se potulija!*, a tu su i izreke prilikom izražavanja sućuti: *Žalujem ti se!, Nema nade!, A šta da ti rečen!*. Tu su i izrazi o boleštinama i rujanju životu poput: *Naglo je oronija; Puntalo ga; Osta bez arije*. Ništa manje nisu značajne dosjetke, razne spontane izreke, psovke, beštine kao što su: *lajati, turpijati, dipliti, pišati uvitar; Vraga izila i popila!, Sriću ti vrag odnija!*, a tu su i male svakodnevne molitve za opraštanje grijeha i za vječni život (*Sačuvaj nas Bože vlašskog torbara i bodulskog krtolića*).

Tko su pravi Šibenčani, najstarija šibenska imena, najstarija šibenska prezimena, nova šibenska prezimena, pa najpopularniji šibenski nadimci, šibenska molitva, te razne životne zgode i nezgode vezane uz udaju i ženidbu,

uz vina, uz šibenske likarije, uz modu, uz život na polju, uz pjevanje, uz ljutnju, ljubavne jade, uz muru (šijavicu), uz zgone prije i poslije obida, uz razne dječje igre i igrice, uz ljubomoru i još stotine životnih zgoda i nezgoda. Sve je to skupio i priredio i uvrstio u *Veliki rječnik šibenskih riči* **Ivo Jakovljević**.

U drugom dijelu *Velikog rječnika šibenskih riči...* nalazi se preko 800 novih riječi koje su poredane po abecedi (Rječnik od A do Ž). Kad se pribroje riječi iz prve knjige, *Veliki rječnik* ima 2300 riječi, što je lijepa brojka i neprocjenjiva građa za lingviste i stručnjake koji se bave proučavanjem jezika. I u drugom dijelu, u opisivanju značenja riječi, autor se služio istom metodologijom kao i u prvom dijelu.

Sadržaj drugog dijela Rječnika je još bogatiji i ima više priloga o običajima i životu starih Šibenčana. Tu se, pored Rječnika, nalaze i ovi prilozi: šibenska početnica u deset lekcija. Tu ćete naći sve o tome kako je Šibenik dobio ime, o najvažnijim događajima u povijesti grada, o Šibeniku kao međašu kulture i gospodarskog razvoja, o Šibenčanima za pamćenje, o devetorici najčuvenijih šibenskih biskupa, o šibenskom plemstvu, o devetorici najčuvenijih poteštata, o firmama kojih više nema, o prvom partizanskom odredu i o Domovinskom ratu i njegovim herojima. Zatim slijedi poglavlje o šibenskim prezimenima od najstarijih zapisa do danas, a zatim i prilozi o najpopularnijim nadimcima. Ništa manje zanimljivi nisi ni prilozi koji govore o stoljećima šibenskog pjevanja, pa o spolnom odgoju-šibenskoj riceti (šta treba da znaju dica, a šta da upamtu stariji), zatim o maloj šibenskoj kuharici, o šibenskim mudrim i nepametnim izrekama (nastavak iz prvog dijela). Na kraju *Velikog rječnika* autor daje popis važnije literature o Šibeniku.

Knjiga *Veliki rječnik šibenskih riči..* Ivo Jakovljevića, pored objavljenih 2300 šibenskih riječi, ujedno je i zbir narodnog života i običaja Šibenika od njegovih najstarijih dana do danas. Jakovljevićevo djelo, pored neprocjenjive lingvističke vrijednosti, velika je riznica informacija o radničko-težačkom Šibeniku, ali i vrlo vrijedan filološki izvor za proučavanje šibenskog govora i njegove kulturne baštine općenito.

Velimir Karabuva